

Carine

Raul Hurý, Split

Carine nisu novijeg datuma. Ova ustanova bila je poznata u Starom i Srednjem vijeku, a jačala je sa razvitkom države. Carine u današnjem smislu, kao jedan od oblika poreza kod robnog prometa među državama izgradili su pretežno merkantilisti u XVII. i XVIII. stoljeću.

Carine su bile uvijek jedan od važnih instrumenata vanjsko-trgovinske politike. Autonomiju ove ustanove čuvala je ljubomorno svaka država, jer je to bio važan izvor prihoda, a ujedno zaštita nacionalne ekonomije.

U Dubrovačkoj republici carine su bile poznate gotovo već u početku jačanja ove izvanredno dobro organizirane države na Jadranskom moru.

Dubrovačka republika je imala već rano uređeno carinsko zakonodavstvo, koje je bilo interesantno i za druge nacije.

Tako prvi ruski carski generalni konzul u Dubrovniku Chicca godine 1788., upućuje notu senatoru republike Franu Getaldiću, najmlađem u Malom vijeću Dubrovačke republike, da mu lju-

bazno dostavi jedan štampani primjerak Tarife o pristojbama ili naplatama u ime carine te države, za svaku i bilo koju vrstu uvoza i izvoza.

U robnom prometu Dubrovačke republike sa turskom carevinom često se spominje »Đumruk«, što na turskom jeziku znači »Carina«.

Sve većim jačanjem države i proizvodnih snaga i carine su kao jedan ekonomsko politički instrument, bile u stalnom razvitku i izložene promjenama, što je karakteristika ove ustanove, da se brzo prilagođuje novim ekonomskim momentima, koje diktira unutrašnja i vanjska političko-ekonomska situacija jedne zemlje.

Carine su od početka do danas pretrpjele mnoge promjene i odigrale razne uloge u različitim društveno-ekonomskim sredinama. Ova ustanova je zadržana sve do danas u svim državama svijeta, te se može reći, da one predstavljaju za sebe jedan čitavi sistem.

U FNRJ carine nemaju fiskalni karakter, već više karakter kontrole nad izvozom i uvozom robe u inozemstvo. Carinski režim na moru igra istu ulogu kao i na kopnu. On osigurava kontrolu nad prometom robe, putnika i deviza, koje se obavlja preko primorskih luka. Od velike je važnosti carinska služba i za prikupljanje statističkih podataka o prometu robe sa inozemstvom, koji su podaci najtočniji u vanjskoj trgovini.

Carinska služba u cijeloj FNRJ jedinstvena je i carinsko postupanje nad robom i putnicima vrši se po saveznim Zakonima i propisima od kojih je glavni carinski zakon, proglašen ukazom

Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ 12. X. 1948. Bivša Jugoslavija primjenjivala je Zakon bivše Kraljevine Srbije iz god. 1899., sa nekim izmjenama.

Pored ovog Zakona važne su i t. zv. carinske tarife, koje su sa međunarodnog stanovišta regulatori ekonomije pojedinih država i veoma su različite po svojoj namjeni. One su uglavnom fiskalnog ili zaštitnog karaktera.

FNRJ postupa po tarifi, koja naplaćuje carinske pristojbe po vrijednosti robe.

Na luksuzne predmete primjenjuju se veći stavovi carinske tarife. Važno je napomenuti u ovom napisu i ustanovu GATT-a (General Agreement on Tariffs and Trade).

Prosinca 1945. godine Vlada SAD objavila je Povelju za proširenje svjetske trgovine i zaposlenja — skraćeno MTO — Međunarodna trgovinska organizacija.

Druća sekcija ove organizacije imala je zadatak da dovrši započete pregovore o općem sporazumu o carinama i trgovini i da konačno izvrši redakciju Povelje.

Cilj je sporazuma — GATTa — bio da spriječi uvođenje novih ograničenja bilo koje vrsti u međunarodnoj trgovini, pa tako i carinskih ograničenja.

Načelno zemlje potpisnice ne mogu primijeniti prema zemljama van sporazuma povoljnije postupanje od onog koji važi za članice GATTa.

FNRJ nije član GATTa.